

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

София, 3 май 1979 г.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ОТКРИВАНЕ	Стр.
Предс. Дико Фучеджиев	3
ДНЕВЕН РЕД	3
Декор и костюми на " <u>За чест-</u> <u>та на пагона</u> "	3
Разпределение на " <u>Борци</u> "	4
ИЗКАЗВАНИЯ	
Енчо Халачев	4, 23
Васил Стойчев	12
Николина Лексва	14
Славка Славова	14
Антония Караксстова	16
Виолета Бахчеванова	17
Рачко Ябанджиев	18
Чавдар Добрев	19
Филип Филипов	21
Дико Фучеджиев	25
Проект за <u>репертоар 79/80г.</u>	29
Чавдар Добрев	31
Дико Фучеджиев	35
Филип Филипов	37
Точка <u>разни</u>	37
ЗАКРИВАНЕ	
Предс. Дико Фучеджиев	38

ЗАСЕДАНИЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНИЯ СЪВЕТ

София, 3 май 1979 г.

/Начало 16.30 ч./

Присъствуват: Енчо Халачев, Банчо Банов, Антония Карако
това, Виолета Бахчеванова, Славка Славсва, Рачко Ябанджиев, Васил
Стойчев, Никolina Лекова, Кирил Неделчев, Крум Табаков, Чавдар До-
брев, Филип Филипов.

Отсъствуват: Крикор Азарян-на репетиция в Перник, Ружа
Делчева-по неизвестни причини, Маргарита Дупаринсва, Георги Черке-
лов, Никслай Никслаев- зает в цирка, Юри Ангелов, Любомир Кабак-
чиев.

О Т К Р И В А Н Е

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Имаме кворум и можем да проведем
художествения съвет. Откривам заседанието. То ще протече при сле-
двия

Д Н Е В Е Н Р Е Д

1. Приемане на проекта за декор и костюми за постановка-
та "За честта на пагона" от Камен Зидаров.
2. Разпределение на пиесата "Борци" - гръцка пиеса за
камерната сцена.
3. Обсъждане на проекта за репертоар на театъра през
сезона 1979 - 1980 година.

По първа точка беше проведено обсъждане на проектите за
декор и костюми в ателието на художниците. Встъпително изложение
направи Постановчикът др. Филип Филипов, който запозна членовете
на художествения съвет с проектите за декор и костюми.

По изложените проекти се изказаха другарите Чавдар Доб-
рев, Енчо Халачев, Рачко Ябанджиев, Банчо Банов, които подчертаха,

че това, което им е показано дава реална представа за замисъла на режисьора и за това какво ще представлява, така да се каже, като сценография нашата нова постановка.

В заключение аз смятам, че проектите за декор и костюми са много сполучливи, много интересни. Те дават представа за едно монументално решение на спектакъла. Смятам, че др. Филипov като постановчик заедно с главния драматург и с автора на пиесата следва там правилно да дозират нещата, свързани с първата световна война, в която има там участващи, задачите на Социалдемократическата партия по това време, въпросите свързани с Ньойския договор и всички други проблеми от политически и идеологически характер, които съществуват в тази постановка.

Ние смятаме, че тази подготовка, която се извършва е много сериозна и ще можем да свършим нашата работа, както сме планирали.

Минаваме към втора точка от дневния ред и давам думата на др. Енчо Халачев, който е определен за постановчик на пиесата "Борци" - автор Стратис Карас, за камерната сцена. Давам думата на режисьора да направи кратко изложение пред членовете на художествения съвет за замисъла, така да се каже, за своето решение. После при започването на репетициите, които от членовете на художествения съвет желае, може да отиде на тях. С това искам да окончателно съм. Така че, има думата др. Халачев, който ще направи кратко изложение, а след това и предложение за своя проект за разпределение

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Става дума първо за пиесата може би, драматургу Фучеджиев, тъй като нали трябва да приемем и нея.

ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Аз именно това говоря.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Най-напред ще кажа няколко свои думи и след това ще си позволя да прочета и авторът какво пише за пиесата. Затова ще бъда съвсем лаконичен в това, което казвам. Мисля,

че специално за пиесата то се съдържа главно в неговите бележки към печатното му произведение. Гръцкия екземпляр имам предвид. Казвам гръцкия екземпляр, защото съществува един руски екземпляр който за съжаление са започнати почти всички, а не с оригинални екземпляр. За съжаление казвам, защото в оригинала и превода от гръцки има доста голяма разлика и представата не е точно тази от пиесата, която се получава от печатния и разпространен вариант на руския текст. Ние побързахме, обаче да разпространим този вариант тъй като нямаше време. В същото време пиесата се превеждаше от оригинала. Направихме това, за да не закъсняваме - все пак да се получи една относителна представа за произведението.

В руския вариант е доста авторизиран превода и главно по линията на това са тези различия с текста.

Пиесата е нова, съвременна. Авторът е артист по професия, което искам да съобща предварително, който добре познава законите на сцената, сам участва - той пише тук в бележките си. И това е неговата трета пиеса, която той е написал. Пиеса, която веднага след това е преведена. В момента се играе на почти всички световни езици. Имам предвид, че в момента се играе в Москва в два от водещите театри - единият е театър на Товстоногов и другия на Гончаров, театър "Маяковски" в Москва. В Ню Йорк се играе пиесата, в Париж, Токио, Будапеща - от нашите страни. Това показва големия интерес на театралната общественост към тази творба на автора.

Пиесата е камерна по персонаж - има трима мъже и три жени, които участвуват и затова е добра и лесна за поставяне долу - лесна в смисъл технически - на камерната сцена, про условията, които нашата сцена ни дава възможност да разиграем събитията.

Преди всичко няколко думи за характера и същността на пиесата. Мисля, че това е една пиеса малко по-особена, малко по-

странна - ще кажа защо мисля така - от пиесите, които ни са познати. И бързам веднага да кажа, като казвам странна и особена, че това не е все пак абсурдна драматургия, защото някоя вече каза, че тя малко се приближава към тази драматургия. Може би авторът ползува някакви средства, като стилистика на абсурда, но пиесата му е изцяло написана по реалистичен начин. И бързам да кажа, че тя ще се играе почти буквално реалистично. А нещата - много се зарадвах днес като видях тези бележки на автора и затова ги взех - като асоциации, като метафори, като символи те ще се раждат именно на този конкретен текст, който ще се разиграва. Тест конкретно, почти задължително едни битове в добрия смисъл, достоверни, жизнени ситуации, които се създават около героите. Още повече, че самите образи са много богато, плътно обрисувани от автора. И това е съвсем естествено - аз казах, че той е артист и това му дава възможност да обрави доста добре в обрисовката на характерите.

Героите са всички до един борци - имам предвид мъжете, които пристигат в този бедняшки дом. И по професия са борци, означени от автора, и пиесата по заглавие е "Борци". Тя носи доста различни измерения. Преди всичко борбата започва от това, че тези трима души пристигат и се самонастаняват в дома на това бедно семейство и започва в буквалния смисъл борба между тях и тези. И от тук започва веднага буквалният диалог между тези, които те заварват и тези, които се самонастаняват.

След това пиесата разглежда в друг аспект тази борба и тези борци. Това са хора за някакъв нов ред. Те са хора за някакъв гангстеризъм, някаква мафия, някаква групировка. Нещо подобно което асоциира като съвременните екстремистки групи в света, терористи, гангстери, които се обединяват в големи мафии и по-малките бива глътната от по-голямата. Една система на ужаси и на напрежение, за които сме свикнали през последните години да четем по западната преса. Това е една от темите в пиесата.

Но пиесата има и други проблеми, които са също така не по-малко интересни. Това е проблема изобщо за човека и за неговото място, за неговото щастие. Всички те са някакви борци за щастие, всички очакват нещо да се случи, някаква надежда хранят. Не случайно имената на някои от героите имат символично значение, като Игнатис - надежда, голямата надежда, която имат. Казановас - любовник от Казанова. Антигона - тая античната Антигона, която знаете всички с борбата ѝ срещу деспотизма и, която във финала е почти зазидана, когато застават тия мъже на вратите, на отворите на къщата и зрително тя вече се обръща на една зазидана асоциация, така малко далечна. И Мургос, който идва на края. Те безконецно могат да идват на края, и да няма край.

Не случайно е това очакване на главната героиня Арфонтия, която през всичкото време чака от някъде да дойде този Игнатис. И не е важно дали е този именно Игнатис, с който тя си е писала в течение на толкова дълги години или не е той. Все едно, тя чака, храни някаква надежда за спасение, за избавление. И не само тя, но и дома ѝ. И не случайно когато пристига третия, който най-малко съществува на списанията, най-младия, 30-годишния Амфореас, тя се хвърля към него и казва: - Дойде ли най-после, ти си, ти си, ти си, тили си, не си ти. Не, казва, това трябва да бъдеш непременно ти. Защото в същност това е нейната надежда, която тя иска да види осъществена. Това е една от много силните сцени в пиесата.

Така че, много проблеми се преплитат в пиесата и много от тях дават възможност за едно съвременно проектиране в реализацията на спектакъла.

Много интересно е това, че самият спектакъл започва именно в една обстановка реална и конкретна, тоест тая стая, в която живеят тия три бедни жени. Но тя е толкова реална, че слу-

жи едновременно и за работилница, и за кухня, и за всекидневна, и за гостна, и за всичко. А едновременно - и това е хубаво на автосра, който подсказва това решение - то е някакъв кръстопът, някакъв безистен, в който има много отвори, през които непрекъснато може да се нахлуе, да се влезе, да се излезе и да не се види кой откъде ще влезе и кога ще изчезне в този лабиринт, в това безистено помещение, в което се развива действието. И вероятно така ще бъде, нашият декор поне засега така е замислен, в тая посока вървят разговорите ни с художника. Тоя безистен - кръстопът, в който нахлуват тези силни може.

Борците дотолкова са борци доколкото носят тая биографи. Но те не са само борци. Те са едни многостаночници, ако мога така да се изразя. Те са панаирджии, илюзионисти, владеят всички занаяти. Те са тия, които късат веригите, които показват сила на мускулите, изобщо силните мъже, които боравят с тези категории. Но след пет минути ние разбираме, че вече не става въпрос за тая буковалност на техните професии, дотолкова доколкото тя е необходима по-нататък в хода на действието, а става дума за някакви много по-големи измерения, без да създаваме изкуствени символи и изкуствени метафори предварително като теза, които ще преследваме в решенията.

Пиесата и постановката ще върви именно по посока на точното и конкретното значение на думите, на изреченията, на действието, на мястото, откриване на действието. Какво точно действие се извършва и за какво. Символът ще се роди именно от това конкретно извършване на действието. А благодарение на тая борба, която става с влизането на борците непрекъснато има действие, действие, пиесата е изключително действена. При прочит тя дава впечатление на пиеса, като че ли се приказва в нея, а когато човек я погледне повнимателно, ще види, че тя е непрекъснато изпъстрена с определени

действия и контрадействия на персонажите. Така че, нашите търсения ще вървят главно по тази посока на точни, конкретни, лаконични действия. Останалото като асоциации само ще прозира в основа, което те ще извършват, като задължително конкретно поведение на сцената. От там ще серосят и големите ни обобщения, и големите идеи, които авторът без съмнение е вложил в своята пиеса. След малко ще ви прече да видите колко сабито и интересно, според мен, мисли той. Мкар че не е съвсем редактирано това, което сега получих преди половин час.

ПРЕДС. ДОКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да не е много дълго?

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Никак не е дълго, това е страничка и половина и мисля, че ще бъде интересно, тъй като е в посока на това, което вече говорих.

"С текста си писателят-драматург трябва да събужда диалозите -викове, които носи в себе си човекът-артист". Той с кавички отделя отделни впечатления като есенция. "Не предприемам нищо ново или различно. Полагам усилия да проуча и обогатя прастария метод на театралното изкуство. Пристъпвам с търсене слепешката, като следвам почитателно традицията".

Ново парченце: "В основата си развитието на техниката на драмата, с изключение на личните търсения и приноса на отделния индивид, е съзвучно на цялата световна театрална техника. И това развитие е възходящият път на театралното изкуство, предизвикано не само от търсенето на нови изразни средства, но и от неизбежната и напиреща нужда за обновление. Всяко развитие има за изходна точка традицията. При сегашното обновление наблюдаваме класическата форма на театъра, в нейните взаимоотношения с техника и тематика, поднесени, разбира се, със съвременни изразни средства. По форма това обновление е адекватно на основа, което наричаме театър на парадокса. Като съдържание и тематика то е отрицание и протест срещу мето-

дите на ужаса, използвани от световния организиран гангстеризъм за потискане и окончателно подчинение на човешкото същество. Паралелно с това съдържание се поставя отново вечната тема - човекът. Тази основна тема се обновява чрез изследването на новите отношения, релации, движения на човека в непрекъснатото променящото се пространство. По този начин се изправяме отново пред прастария въпрос - откъде идваме, какъв е смисълът на живота, накъде стиваме.

Човекът на изкуството сам е последовател на предишното и има свои последователи. Театралното изкуство, както всяко изкуство, е дълъг поход. Приносът на всеки се оценява според това колко и какво е допринесъл по време на този поход.

Гръцкият авангарден театър носи неизбежно формата и съдържанието на съвременния световен театър. Насилие, клопки, унижение на човешкото същество, ужас, хас, напразна надежда, че някой ще ни спаси. Така се раждат кошмарни, песимистични произведения. Но сценичният песимизъм по същество въздейства оптимистично на площада, безизходната предизвиква две основни реакции - бездействие, тоест признаваш собственото си безсилие да се бориш, или резултатни действия за съпротива срещу потисничеството. От тази гледна точка "Борци" е песимистично произведение за сцената.

Четирима борци, пехливани или шанаирджи, или атракционисти, нахлуват произволно и се настаняват на своя глава в бедняшки дом, обитаван от три жени. Това е всичко. Действието е борба. Герсите - борци. Темите ще намерите в представлението. Разбира се, има значение и мястото на действието. То е една работилница за шев на брзентови навеси, един бедняшки дом, който ще се затрудниш да го намериш, ако речеш да го търсиш, но това е дом-кръстопът, дом-кръстовище. Такива партерни помещения има в Монастираки. Можеш да ги откриеш обикновено в дъното на някой безистен. В това помещение може да се влезе и направо от безистена, но и отзад и

от страни, тоест от съседното магазинче, защото едната врата води към другата, единия проход към другия.

Ето, тук пристигат борците. Този момент е особено важен и на него специално съм съсредоточил вниманието си. Помещението, предметите, героите, хората ми са конкретни и езикът им е почти примитивен. Език, който остава незабелязан, когато се говори или го забелязваш само заради неговата незначителност, но език, който неусетно те води към истини, които не се съдържат в думата или в изразите, а в текста като цяло. А символите?

Когато пиша, не давам пет пари за тях. Защото символите, идеите, намеците проникват искаш или не, в произведението ти, защото героите ги носят в себе си. Артист съм, а артистът винаги се отождествява с героя си, а не със символа, който героят носи в себе си. Така и като писател се стремя да намеря правдиво героя, а не символа. По този начин снова, което става на сцената изглежда вероятно и се възприема от зрителя. Велик майстор в това отношение е Аристофан. В произведенията му се вършат най-абсурдни и несънувани неща, но нито за миг през главата ти не минава мисълта, че те са лъжливи и невероятни. Колкото героят е по-добре създаден, толкова по-чисто се откроява символът, а асоциациите се очертават по-остро. Не мисля, че повече обяснения за борците ще имат кой знае какво значение. Не защото авторът няма право на няколко мисли, когато завърши произведението си, но щом се казва, че познава дълбоко същността на своята творба, едно обяснение в дълбочина от самия него няма да бъде нищо друго освен вариант или версия, които може да даде всеки след като види представлението, а може да предизвика и най-лошото - да създаде пречка за възображението на зрителите! Стратис Карас.

Това са бележките на автора, които внасят една много точна и ясна позиция на неговото произведение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Сега предлагам да прсчетеш разпределението.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Пиесата може би трябва да приемем?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Не, разпределението.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Разпределението е следното. Архонття - Славка Славова. Роза - Таня Масалитинова. Това е сестрата. Антигона - Жоржета Чакърова и Камелия Недкова. Игнатис - Иван Кондов и Венелин Пехливанов. Казановас - Велко Кънев. Амфореас - Антон Радичев и Мариос Донкин. И Мургос, тоя който последен идва - Георги Мамалев.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Постановската ще излезе до края на сезона.

ГЛАСОВЕ: - Как?

-Съвпадение има.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Сега той ще обясни.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Те затова са и сложени по двама, защото имам предвид, че и Антон е зает доста и Кондов е зает. За Славка Славова знам, че е заета, но тя има в началото на пиесата, доколкото си спомням, само една малка заетост и това ще ми позволи аз да почвам просто малко по-късно нашите репетиции - ако др. Филипov почва от девет, аз ще започвам от девет и половина или десет часа а ще завършваме малко по-късно. Така че, сме мислили върху този проблем.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другари, имате думата за пиесата и за разпределението.

ИЗКАЗВАНИЯ

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Ще кажа нещо с две думи, което няма да бъде обсъждане на пиесата. Аз съм длъжен да заявя като партиен секретар едно мнение на партийното бюро, което представлявам тук в художествения съвет. А Енчо Халачев и Ружа Делчева, като членове

на художествения съвет отговарят и в партийното бюро по художествено-творческите въпроси на театъра. На всички заседания, и на последното заседание, което имахме беше категорично повдигнат въпроса и мнението на партийното бюро е, че не бива да се приемат разпределения на пиеси в един състав. Тука в случая се усложнява още повече въпроса с участието на Славка Славова в двете пиеси, което затруднява и едната и другата. Но едновременно с това тя да бъде сама на роля за мен това е ненормално. Още повече, че е сама и в едната пиеса и в другата.

Приехме категорично разпределението на "За честта на пагона" да бъде без дубльорства поради факта, че предстои преглед на театъра и гоствим пиесата за прегледа. И беше категорично поставен въпроса, че ако се сложи втори състав, няма възможност да излезе пиесата, поради което някакво оправдание има и пиесата се приеме с един състав. Но тука аз не виждам смисъла на приемане на пиеса, каквато и да е, аз не говоря конкретно върху тази пиеса, особено пък пиеса за камерната сцена, ако ние не я правим в двоен състав. Първо, това изправя колектива пред невъзможността пиесата да се играе и да се връзва с много други пиеси когато е един състав, а в някои отношения даже някои пиеси се връзват само с една пиеса, не могат да се слагат редовно долу да се играят. Второ, тук се усложняват много нещата с участието на едни и същи хора в двете пиеси. Трето, един Велко Кънев, който не знам назначен ли е в театъра...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Назначен е.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Добре, слава богу. Добре че е назначен. Приветствувам го това.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Сега ще поискам мнението на художествения съвет, но изказвам намерението си, не съм го назначил още.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Аз съм за, ако се иска мнението, той да бъде назначен. Но мисълта ми е, че също не бива да остане сам след като вече е ангажиран и с други пиеси на горна сцена. Но в краен случай ако се наложи и трябва да се търси дебют на един актьор и току-що се назначава и трябва да бъде сам на роля.

ОБАЖДАТ СЕ: Кому е необходимо.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Да, аз мисля че няма нужда. Но ако за не го се реши особено, че трябва да бъде сам на ролята, за да се покаже - току-що влиза актьор в състав и т.н., там бих бил склонен да има един човек. Но много моля Енчо Халачев да разбере за какво става дума и за да ми бъде чиста съвестта. Аз не бих могъл да обясня пред партийното бюро каквото и да било и пред партийната организация, каквото и да са съображения при едно таква разпределение без двоен състав на камерна сцена, когато не сме притеснени от нищо друго. Ако трябва, аз моля директора да разреши тя да излезе малко по-късно, ако ще да е в началото на другия сезон...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Мога да разреша.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: ... но да не сме притеснени с това, че да бъде един състав заради липса на време или други съображения.

НИКОЛИНА ЛЕКОВА: Действително непрекъснато говорим за двойни състави, а се оказва, че на практика е много трудно това да се съществува, още повече че аз не виждам с какво ще се играе пиесата след като е редно щом се разпределя дадена пиеса на камерна сцена, да може да се играе едновременно с пиесата, която се репетира на голяма сцена. И аз имам конкретни предложения: за Архонта - Иванка Димитрова, за Роза - Лили Попиванова, като двойни състави.

СЛАВКА СЛАВОВА: Аз съм в много специално положение. Изненадана съм. Не знаех, че съм разпределена. Също съм за двата състава. Знаете, че винаги за това се боря - за два състава и в ни-

какъв случай не мога да имам нещо против да бъдем две на роля, .
напротив, настоявам да има още един изпълнител на тази роля. Но
действително ролята ми горе в "За честта на пагона" е в началото.
Но това не изключва един втори състав, или един втори изпълнител.

Искам друг един въпрос тук да повдигна. Преди известно
време ми се обади Мила Пьдарева, която беше много разстроена - знае
ете всички, мъжът ѝ умря и т.н. Тя нямаше някакво конкретно желе
ние за някаква роля, не е молила конкретно, но страшно помоли за
някаква задача да ѝ се намери в театъра.

Аз не я предлагам конкретно за тази пиеса. Просто ви
казвам случая - да се помисли за Мила Пьдарева.

Пиесата намирам, че е много интересна. На мен много ми
хареса. И съм много щастливо изненадана от това, че Енчо Халачев
ме е предвидил да участвувам в пиесата, защото много му благода
ря.

Как да ви кажа, струва ми се, че мога с едното и с дру
гото да се справя, затова защото др. Филипov знае, че ролята ми
горе е много лека и много малка, без никакви проблеми. Ако това
ще попречи на горната пиеса...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Знаете, че няма да пречи.

СЛАВКА СЛАВОВА: Вие не бяхте когато се изказа Васко.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Аз повдигам въпроса, че трябва да има
два състава.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: При мене след половин час Славка е сво
бодна.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: А аз мога да почвам просто половин час
след вас.

БАНЧО БАНОВ: Ние сме много в самата пиеса. Разпреде
лението аз го одобрявам.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Аз също приемам това разпределение. Това, което говори Васил Стойчев има много основания, разбира се. Аз не знам до каква степен ние трябва да провеждаме двойните състави като железен принцип. И на мен ми се струва, че трябва да търсим двойни състави, тогава когато сме убедени в художественото покритие на тези неща.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Присъединявам се към това и смятам, че когато пък нямаме покритие в театъра, не бива да правим пиеса.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: В записката на автора, прочетена от режисьора, личи една насоченост. - Целенасоченост има цялото разпределение, дори жанрова, ако щете. А жанра е много сложен и ние не можем да се похвалим с особено опит, художествен опит в този вид драматургия. Имаме няколко такива неща - "Бяг" може да се спомене частично като жанр, "Емигранти", "Опит за летене". Горедолу повече от този тип изисквания за специфични актьорски изразни средства в този тип драматургия ние нямаме. И ми се струва, че в тази посока на мисли, ще имаме в процеса на работата доста проблеми. Но състава така подбран, позволява да се тръгне и да се търси и тази бих я формулирала, трагическа ексцентричност, която изисква самата драматургия като жанр.

Пиесата, за съжаление, в този вариант, в който ние такъв съвсем служебно запознаваме художествените съвет, е с един, както каза Халачев, доста авторизиран руски текст, където нещата са изведени, подтекстът е изведен в самия текст. Гръцкият оригинал е много по-богат и много по-сложен, много по-артистичен, ако щете дори. Разбира се, в него ние запазваме част от една цяла сцена, която е от една друга редакция на пиесата, която съществува в руския текст, една сцена, където насилието е проведено в страшно елементарни конкретни неща. Става въпрос за сцената с кърпата и с кафето, където Казановас вече се включва в действие, която ние запазваме във варианта, който ще работим. В същност това ще бъде сценичен вариант

риант на нашия театър, в превод на Милко Цонев. Езикът е много интересен гръцки, както самият преводач твърди. И до голяма степен тук в редакцията, която се направи в театъра от Халачев и Банчо Банов има стремеж да се запази тази огрубеност, незначителност, всекидневност на езика, зад която постепенно израства нещо много значимо и много сериозно, което засяга живота на всеки човек, та дори на една нация, като гръцката, пък и не само нейния – проблеми се засягат, проблеми на съвременния човек.

Приемам разпределението. Ако има възможност да се обмислят добре предложения за втори изпълнители на двете централни женски роли, нека да се направи, но по възможност деликатно да се проведе това. Аз лично не мога да посъветвам нищо никого.

БИОЛЕТА БАХЧЕВАНОВА: Аз трябва да кажа, че когато прочетох пиесата, бях смутена малко от нея. Всичко, което чух тука като размисли едва сега ми дава някои мисли в тази посока и ми разяснява някои неща. Но като драматургия, такава каквато я прочетох, аз не видях в нея нито фашизма нито военщината, не можах да я разбера, че е в тази посока, а ми се стори нещо така жестоко песимистично и безизходно, че я понесох много тежко. И просто си зададох за мене въпроса: какво по-специално искаме да кажем не на гръцката, а на българската публика с такава една пиеса, която просто много ме потисна, жестоко ме потисна. Реших, че може би аз не съм я разбрала, защото сега слушам нови разяснения в тази посока. И след като всички смятат, че тя е добра, аз мога да прием че не съм я разбрала пиесата и, че има ^{ме} какво да кажем.

Що се отнася до разпределението, разбирам мисълта и на режисьора след като е решил това разпределение. Разбирам неговото желание. И всяко наше вмешателство сега не му помага, а му пречи. Защото ако той е поискал да има два състава, щял е да ги види, както Иван Добчев видя на много огромни и страшни роли два

редовни...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Никой никога не е поискал да види два състава.

ВИОЛЕТА БАХЧЕВАНОВА: И аз мисля, че тука е въпрос на виждане на нещата. Мисля, че ако Енчо помисли, не е толкова фатален въпроса, защото когато един заболее от нас, аз съм видяла - точно за 20 дни се замества, ама без да има отношение към пиесата. Не виждам какво е ненормалното в това един период да си води втори човек, който да върви успоредно с другия, да има всичките познания да не е така гениален като първия, но да може във всеки екстрен случай на един голям национален театър да влезе веднага и да работи нормално и равномерно. Мисля, че времето ще стигне за това. Казвам все пак, че по това Енчо би могъл сам да си помисли, не е било нужно да го казвам сега аз и да му причиняваме неприятности тука. Но ми се струва, че не е толкова фатално, след като толкова големи пиеси са били дублирани, пък и не само дублирани, но и учетворявани, както сме гледали "Ромео и Жулиета" например ние като студенти и е възможно да се помисли за това, защото става вече действително много неприятно за нашия състав. тази история.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Аз искам две думи да кажа само, без да повтарям. Просто се солидаризирам с мнението на Виолета, но аз съм на особено мнение по начало за пиесата. Не знам, може би не я разбирах, тук казват, че имало някакъв нов вариант, друг, малки изменения, големи изменения, не знам какви са. Но не знам дали е нужна тази пиеса сега на нашата публика. Толкоз за пиесата.

За разпределението също искам да кажа, че на всяка цена трябва да се сложат втори изпълнители на тези, които са сами, за да се избегнат всякакви катаклизми.

И по друг един въпрос нещо си мисля. На голяма сцена има ме 14 заглавия, които ги въртим. На малка сцена - 7 заглавия. Та-

зи е осмата за малка сцена. "За честта на пагона" е петнадесетата. Много заглавия. Малко се играят пиесите, недоизиграни някак си остават. Не знам, по този проект план, който виждам тук за идущия сезон ще почнеме работата, не можем да стоим без работа, но много пиеси стават, извънредно много, по мое мнение. И другия въпрос - как ще се връзват спектаклите горе и долу не знам.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Аз смятам, че като драматургия това е една много солидна пиеса, която поставя сериозни проблеми на съвременния човек. Тя е една бих казал, безкомпромисна критика на отчуждението в буржоазното общество и на формите на потисничество, на разделение между хората, на този мафиозен принцип, върху който се изграждат микро и макро структурите в капиталистическия свят. В този смисъл ние не можем да оставаме извън тези проблеми, като театрална култура. Не случайно и съветската театрална култура и театралните култури на други социалистически страни са се насочили към тази творба.

В нея има много ярки образи от друга страна, има ситуации, които са интересни. Тази пиеса смятам, че ни обогатява. Тя е в същност пиеса, написана след апогея на абсурдизма, тоест връщане то към реализма. Следователно, в нея има, като в подсъзнанието така да се каже, спита на абсурдизма, но и критика на абсурдизма с, бих казал, едно властно присъствие действително и на мрачна сила. Защото ако ние почнем да ги разкрисавяме тези процеси, общо взето ще бъдем и неверни. Защото това са най-жестоките язви на буржоазното общество.

От друга страна ние като една общност не можем да не критикуваме всеки опит, бих казал, за създаване на подобен механизъм във взаимоотношенията на хората и на членовете на нашето общество.

Аз абсолютно заставам зад пиесата не просто защото съм драматург, но с вкуса си на един театрален зрител, даже и нещо по-

вече. Мисля, че другарката Караксстова беше осигурила тая пиеса. Енчо Халачев даде няколко пиеси за камерна сцена. Аз също видях, че това е един много сериозен литературен материал. Това е първото

Безспорно тя дава основания първо, за много приятна и много дълбока работа на актьора и дава възможности да се изгради едно цялостно красноречиво звучащо произведение.

Смятам, че по разпределението Енчо Халачев е мислил съвсем сериозно. Той знае, че ние с него сме имали редица разговори. Аз съм убеден, че трябва да има два състава. Той в същност ги е направил почти тия два състава. Тук става въпрос само за женските роли.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖЕВ: Щом няма проблем, няма два състава. Тя не може да се играе със "За честта на пагона".

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Не, моята мисъл е следната, че Енчо Халачев много леко може да реши въпроса. При това мисля, че има и подобни актьори. Не искам да казвам кой да бъде, това едва ли е нужно. Но ние като художествен съвет ако му препоръчаме и ако след това се солидаризираме с него. Разбира се, аз знам, че ние нямаме право да не се солидаризираме. Той така прояви тая добра воля. Аз смятам, че и самата му постановка ще спечели от това. Тази пиеса дава възможност различни натурели актьори по различен начин да оцветят образи, нещо което в други пиеси общо взето това не може да бъде закономерност. Но тука примерно един по-остър актьор ще подчертае повече зловещостта на насилието, един по-комедиен ще подчертае, че в едно всекидневие, така да се каже, на най-обикновени взаимоотношения също нещата придобиват една така гротескно-фарсова съдържателност. И не смятам, че постановката ще загуби от това. Казвам всичко това, защото Енчо Халачев реално е тръгнал по този път. Той почти вече го е извървял. Въпроса е тези трудни две стъпки, последни да се направят. Не смятам, че се различаваме

коренно с Халачев по този въпрос. Той, разбира се, е прав да се безпосредствено каже, че някои актьори може да бъдат въобще пък, дето се казва, извън това, което е негов замисъл. Но същевременно при едни конкретни разговори мисля, че не само аз, но и други наши колеги, които са чели пиесата биха могли да подскажат някакви решения. Но мисля, че др. Халачев най-добре вече знае ситуацията, той познава целия колектив, работил е с колегите и това е възможно да бъде реализирано.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз само това моля – за двамата души. На единия има вече поставен дубльор и той не може да стъпва от репетиции, когато ние навлезем. Енчо ще се съобразява да го вика, когато си завърши. Той има в една част само. Така че там не е проблем никакъв. Още повече, това е един много опитен актьор, както и Славка Славова е много опитна. Но аз не бих могъл в никакъв случай нито да слагам, нито да се лишавам. За лишаване вече с директора сме говорили. Аз повдигам това с оглед на нашите решения. Наистина Славка е блестяща горе. Тя знае моето отношение към работата на всички и по-специално на нея. Тя вижда, че не съм сбъркал, като съм помислил тези актьори да участвуват, както при нея, така и при другите. И ако има един човек още там, който да я подпомогне, не толкова за нейните репетиции, колкото за свързките на пиесите, мисля че ще бъде полезно и добре. Иначе не искам да давам препоръки. Енчо сам, щом е необходимо, ще намери човек, който трябва да бъде.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: С Иван Кондов уговорено ли е това нещо предварително? Понеже неговият случай е малко по-особен затова повдигам този въпрос.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Да.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Какво му е особено на случая на Иван.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Иван е болен.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Цялата история е друга, бе Рачко. Ти по-не не си ст вчера в театъра. И ти и той имате пълно право, и Слака Славова и други актьори, да не казвам имена, имате пълно право в някои моменти, нали, да кажете, а бе, много ви моля не ме товарте с това. Теб специално с директора те помолихме, ти ни помогна. Ние сега стиваме и разширяваме не защото си ти, а защото трябва образа да се разшири и нещата вървят така, защо сега ще се лъжеме тука, не сме деца. Иван ще си играе човека, той може да издържи и при мен и долу да слиза на репетиции.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Аз питам какво е неговото мнение. Самият той казва, че не бива да се претсвари и пр.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз предполагам, че е питан.

РАЧКО ЯБАНДЖИЕВ: Щом е питан, говорено е, значи ясно - той се е съгласил, добре.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: От този калибър са ролите, където той може да играе. Няма да му тежи. Както ще играе и в това, нали другарю директор...

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ще играе та пушек ще се ^Вдига.

/Оживление/

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Той иска да играе човека, той има желание.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Първата ми информация е такава, че иска да играе.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Искам да попитам кой е художника.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Художник Младен Младенов, с когото работя в момента.

КИРИЛ НЕДЕЛЧЕВ: Защо не е Велянов?

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: А защо пък трябва да е Велянов. Нали аз непрекъснато с Велянов работех. Не мога ли да сменя един път?

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Може, как да не може.

ГЛАСОВЕ: Нека да смени и той един път.

- Заради стилистиката.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Разбира се, че заради стилистиката. Това е малко по-особена пиеса, затова търся друг. Това е съвсем нормално.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Енчо Халачев има думата.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Ами аз искам да ...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Да благодаря на съвета. /Оживление, смях/

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: ... допълня въпросите около разпределението

Нека и аз да проява малко чувство за хумор. Мисля че напоследък тези наши съвети, когато се приемат разпределенията на режисьорите, нямам предвид само това разпределение, се изместват и добиват една единствена загриженост - кои актьори ще бъдат ...

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Тук нямаше такова нещ.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: По принцип говоря. Кои актьори да бъдат заети и да се сложат непременно втори състави. По принцип не се обсъждат качествата на предложените актьори, а се обсъждат кои допълнително трябва да бъдат.

Сега по отношение на тази пиеса. Първо, тя е доста мъчна пиеса, макар че на пръв поглед може да изглежда лека и ясна. Много мъчна е.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Аз някак си се чувствавам засегнат, понеже повдигнах въпроса.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Аз имам предвид редица заседания, Васко, не твоите изказвания. И не от тази година. Въобще става въпрос.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Именно. Аз ще кажа въобще за всичките заседания. Съгласен съм, че не се обсъждат качествата на актьорите, но мисля, че това е едно качество на художествения съвет, който никога не възразява пръв виждането на режисьорите и никога не опонира виждането на режисьора за актьора, който той е решил. Никога досега нямаме случай на режисьора да е казано недейте да взема

те този, вземете онзи или едиков си. Аз мисля, че това е качество и такт на членовете на художествения съвет. Това - първо.

Второ....

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Такива предложения са правени.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Правени са предложения за друго - за втори състав да се вземе и, но никога на режисьора не е отречено правото на избор на първия човек, който той е предложил.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Правото не е отречено, но е предлагано да се замени с друг.

ВАСИЛ СТОЙЧЕВ: Предлагано е и друг, а не да се смени с друг. И друг. А това нещо аз го смятам, за вторите състави, не е само сега повдиган въпроса, всички знаете, че е от много години, и твърдо дължа да ви кажа, че това е решение за работата на театъра и на Градския комитет, и решението на Политбюро, което имаше, за решаването в Националния театър на двойните състави. Това е партийното мнение.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Мисля че пиесата се нуждае от една по-детайлна и сериозна работа. Изцяло два състава - това ще усложни много работата. Освен това остават ни чисти два месеца, заедно с празниците и с всичко до края на сезона, който трябва да излезе пиесата. На мен никак не ми се иска опашка да излиза пиесата, мисля че и театъра няма интерес от това нещо - следващата година отново да се връщаме към тази постановка, да я доработваме. Едно доработване значи най-малко 15-20 дни, ако не и един месец да стидат. Ще се лашнат нещата назад и допълнително ще настъпат усложнения при бъдещето разпределение на която и да е роля по-нататък.

Аз по начало бях предложил един състав, но след това обмислих много внимателно, много дълго, с Чавдар сме имали много разговори на тази тема, и както виждате съм сложил в повечето от половината двоен състав. Нямам предвид Мургос, защото това няма

никакво значение - четвъртия там, той е без значение за която и да е репетиция, за която и да е постановка, той се явява на края и просто не е съществено, не е проблем никакъв. Понеже той увеличава бройката на несложните артисти. Става дума - трима души не са дублирани.

Тези двама души специално за жените, за ролята на Славка и на Таня, аз много дълго съм мислил и трябва да ви кажа, че съм много затруднен, не вече и от други причини, и художествено да намеря пълно покритие в този втори състав. Ако става въпрос само за едно слагане, за да има непременно изцяло пълен състав, то вече измества въпроса в една друга плоскост.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да, ама с какво ще го играем, с какво ще го ~~К~~комбинираме?

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Аз не съм седнал да направя сметка, но сигурно има.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: И аз ще кажа няколко думи. Понеже режисьорът нямаше достатъчно основание, аз ще благодаря на художествения съвет за нещата, които бяха казани тук. /Оживление/ Смятам, че произведението, което предлагаме на вниманието на художествения съвет не в своята, така да се каже, пълна форма. Ние предложихме един съветски вариант поради затруднения за превода, който е доста съкратен и доста така насметен.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Двадесет страници разлика - една трета.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Тоест, ние ще правим оригиналния текст.

Пиесата е интересна. Тя третира проблеми много важни за съвременния човек - проблемите на отчуждението, насилието, самостта на човека в капиталистическия свят особено. Аз мисля, че отчуждението почва и у нас да се прокрадва, но това не е тема за този художествен съвет.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Навсякъде влиза.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да. Но това там е много жесток проблем, в този свят. И ние тук ще направим една пиеса, която ще покаже много неща на нашите зрители. Така че, по този въпрос тук другарите, които не бяха съвсем убедени те просто изхождат от този текст, който са чели.

По втория въпрос – тук др. Васил Стойчев постави основателно въпроса за разпределението, за двата състава. И до оня ден, докато др. Енчо Халачев ми донесе разпределението – проекта, смятах че той ще си направи два състава, за което ме уверяваше Чавдар Добрев – главния драматург и др. Васил Стойчев. Но в проекта, който ми донесе др. Халачев беше публикувана само Жоржета Чакърова, само една роля имаше двама изпълнители. Другите бяха по един. И после той допълнително ми донесе Иван Кондов с Венко Пехливанов и Мариус Донкин за Антон Радичев.

Аз съм доволен, че тука нещата се развиха така, че аз останах малко извън конфликта, затова защото откакто съм в този театър непрекъснато се боря за това нещо, защото съм убеден, че трябва да се полагат много сериозни усилия за включване на колкото е възможно повече актьори в работа.

Сега напълно споделям – като директор не мога да не споделям тази позиция – и смятам, че художественият съвет ще оцени моите усилия досега. Тук почти всички актьори, само с някои изключения са били включени в работа в последните години, в последно време. Разбира се, всеки сезон ние не можем да осигурим на всички роли, особено по-значителни роли, това е азбучна истина. Нашият състав е 76 души, от утре се увеличава с още един – стават 77. Но това увеличение, което правим нас не ни затруднява. Нас ни затрудняват главно женските роли.

От гледна точка на интереса на самата постановка аз също

така искам да посъветвам др. Енчо Халачев да помисли тук за Славка Славова и за Таня Масалитинова. Това са много спитни актриси. Славка Славова и Таня Масалитинова. Смятам, че могат да се намерят още две, които - и това е естествено когато се правят два състава няма да бъдат на тяхното ниво. Това е известно. Когато се правят два състава по начало е известно, че се прави един лек, лек компромис, къде повече къде по-малко.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: От благодарен ^е компромис до неблагогорден. Това е истината.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Но ние имаме един ^{първи} състав, който така да се каже, е нашата премиера и който прави това, на което разчитаме. Имаме и един втори състав, в който в много ^{случаи} някои неща се правят по-добре отколкото в първия. Без да бъде конкретен искам да спомена "Назначение". Не бях на художествени съвети, четех протоколите на двата художествени съвета, които са общо към 90 страници, в които много ясно е казано, че вторият състав, двоятката на "Назначение" е по-добър от първия състав. Категорично. Това не е мое мнение. Както също така доста добри неща са казани за Камелия Недкова. Не съм ^{видял} Валя Гиндева, ще ^{не} видя ^в първия състав, но от двата протокола, които четех ^{на} художествения съвет, искам да кажа, че нещата стиват понякога и в тази посока.

Та аз смятам, че ние тук, художественият съвет трябва да възложи на другарите Енчо Халачев, Чавдар Добрев и Васил Стойчев - още повече, че Енчо Халачев е член на бюрото, на което е секретар др. Васил Стойчев - да разискват този въпрос и да потърсят едно решение в духа на това, което каза художественият съвет. Това решение е необходимо, другари, за връзването, за да може тази пиеса да се играе. Хайде да оставим настрана ангажимента на актьорите, но затова че тази пиеса трябва да се играе. Тя при всички случаи трябва да се играе поне с тази пиеса на голямата сцена, с

която ще бъде успоредна.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Извинете, Таня, доколкото ми е известно, не играе никъде?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Тя не играе, но Славка играе.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Славка не е чак толкова претоварена.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Енчо, нали ще се слага някой път да се играе със "За честта на пагона".

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Масалитинсва въобще не играе.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз за Славка говоря.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Енчо, първо елементарно изискване е двете пиеси, които се правят успоредно по едно и също време на голямата и камерната сцена, поне те да могат да се играят.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Ама ето, Таня не пречи.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Таня не пречи, но Славка пречи.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: А вие и за двете поставяте въпроса.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ти почна сега да цепиш косъма на две.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Не, не цепя, просто казвам.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Добре. Аз смятам, че художественият съвет е съгласен с моето мнение. Художественият съвет препоръчва на режисьора да прегледа разпределението и с др. Чавдар Добрев и с др. Васил Стойчев и др. Нина Леова тук да помислят и да потърсят един вариант, който ще бъде удовлетворителен за целия художествен съвет и за нашата работа.

Още веднъж искам да подчертая, че даже и да се абстрахираме от заетостта на актьорите, ние другари, трябва да направим нещо тази пиеса поне с една пиеса на голяма сцена да има зелена улица. Вие да знаем, че като се играе "Пагона" може да се играе долу това. Недейте така сега. Ще почнем да правим хиляда комбинации, които после тук идват на моята глава, напрекъснато.

С това приключваме. След като се реши този въпрос, ще ми бъде представено, ще обявим разпределението.

-Енчо, кога да насрочим репетициите.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: Аз бих искал утре да почнем.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Утре се съберете в твоя или в Енчовия кабинет. И Николина Лекова да дойде. Утре започват репетиции. С другаря Енчо Халачев ще се утсчним и по другите подробности.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: По кой текст.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: По оригиналния гръцки текст, който е преведен.

Тоест, утре да се направи прочит на пиесата и нещата да се завъртят с пълна сила.

Минаваме към третата точка от дневния ред за репертоара със следната уговорка. Ще ~~обсъдим~~ проектира репертоар на театъра през новия сезон, за двете сцени. Предлагам др. Чавдар Добрев да прсчете този проект, който включва доста заглавия. По повод на бежката на др. Рачко Ябанджиев искам да съобщя, че в края на сезона, преди неговото закриване, на едно от заседанията на художествения съвет и отделно на дирекционния съвет, ще бъде обсъден въпрос кои от постановките, които вече са изиграни, да се сменят от репертоара на театъра. Затова ще дам възможност на двамата режисьори, които имат сега постановки в нашия театър да си помислят и те да предложат и художественият съвет и дирекционният също да решат, за да дадем възможност да се играят по-нормално пиесите. Другари, ясно е, че ние с едно по-енергично темпо на работата всяка година ще вкарваме на голяма сцена по тре-четири постановки, на камерна сцена по три-четири постановки и при това положение от сцените трябва съответно да слизат, да има един ритъм, което при всички случаи осигурява поне четири -пет години една постановка да се играе на нашите сцени. Има други, които могат да се играят и по-дълго

го. Това е въпрос, по който членовете на художествения съвет ще имат възможност да се изкажат на заседанието на художествения съвет

Давам думата на др. Чавдар Добрев да пречеете проекта.

Предлагам на 10 май, или на друга приемлива дата, да се направи второ заседание на художествения съвет, на което ще осигурим присъствието на всички членове на художествения съвет и тези които не са в театъра. За целта този проект, който е направен ще бъде разпратен още утре - понеделник на всички членове на художествения съвет, да имат, така да се каже, една сламка, което ще им даде възможност на всички да помислят, да дойдат и със свои предложения.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ: И пиесите трябва да ги има, другарю Фучеджиев, за да могат да се запознаят хората.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Това няма да може да стане. Това е сложна работа и никой театър няма възможност да я осигури.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Това са все интелгентни хора. Това и "Малкият театър" не го прави.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Да.

Предлагам, другари, такава процедура, защото аз ще бъда зает. Тази вечер ще има гости на нашето представление. Другарят Станко Тодоров ще бъде, др. Александър Лилев.

Така че, предлагам сега др. Чавдар Добрев да пречеете предложението, някой ако иска от другарите да каже нещо, и да определим следващото заседание на 10 май. Аз малко бързам.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Няма да бъда тука. Ще се върна на 15-ти сре-долу.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Когато се приема репертоара на един театър, без главния драматург не може. Добре, ще го насрочим тогава на 16-ти, сряда. На 16-ти май.

Какво означава това предложение, което др. Чавдар Доб-

рев ще прчете. Това означава, че ние ще чуем тук произведенията. Но мен ме интересува в началото на новия сезон да се каже: първата пиеса е тази, втората пиеса на голямата сцена е тази. За тях ^{ще} се направи и ще се обяви разпределение. Първата на камерната сцена е тази, втората на камерната сцена е тази, за тях ще се направи и ще се обяви разпределение. Другите след това. Затова защото, ако ние не направим и не постигнем това нещо, това би означавало, че все едно нищо не сме направили. Защото тези неща, които сега стават за текста на гръцката пиеса, те стават поради това, че ние имаме празности в репертоара, вкарваме някои неща в последния момент и просто нямаме възможност да осигурим текста и т.н. Затова тук при съществуват също така и повече заглавия, за да имаме възможност за по-свободно маневриране.

Давам думата на др. Чавдар Добрев.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Сега аз искам първо да кажа, че този проекторепертсарен план е колективноделна др. Каракостова, др. Банчо Банов и мое. Разбира се, ние сме провели разговори с режисьорите в нашия театър, от които сме почерпили основни идеи. Стремели сме се този проектоплан от една страна да застъпва, разбира се, българската драматургия, класика и съвременност. От друга страна - да фигурират в него заглавия, които спадат действително към осемте завоевания на световната драматургия, класическа и съвременна. В него да се намери сериозното място на руската класическа и на съветската класическа драматургия. Също така това да бъдат пиеси, които поставят сериозни проблеми пред нашия съвременник. Имаме, така да се каже, и това необходимо жанрово разнообразие.

Що се отнася до годишнините, искам да кажа, че във връзка с международната година на детето също има една пиеса, има и във връзка с програмата Леснардо такава постановка, която се подготви, тя тук фигурира. Така да се каже, различни и много сложни критерии

тук фигурират.

Естествено, пиесите на това наше първо обсъждане и прочитане са малко повече. Но театърът вероятно трябва да има една позиция при положение, че ние непрекъснато говорим как актьорите не са заети, дали в изкуството на един театър, даже по някакъв не умолим закон един спектакъл като бъде изигран, актьорът трябва вече да участва в нова постановка, нови търсения, нови контакти да се среща с нови образи, с нови автори, с нови ако щете и режисьорски концепции, възгледи. Това е много сериозен проблем защото тук доколкото съм имал разговори в този кратък период в театъра, оставам с впечатление, че една част от другарите просто смятат, че ние трябва да поставим повече пиеси. Други едва ли не стигат до това, че една-две пиеси годишно са достатъчни за подобен театър като Националния академичен театър. Тази година ако по някаква добра случайност не бяхме "За честта на пагона" две постановки щяхме да имаме на голяма сцена, а може би третата я поставяхме, а не. Аз лично смятам, че това не е нормално. Това е съдбата на театралното изкуство. То е мимолетно, така да се каже, не може веднъж една постановка да се играе. Тя разбира се, се сценява от публиката, от критиката, тя става част от биографията на актьора. Но ако един актьор има една, две, три роли, ако те съвсем малко се играят, първо голяма част от актьорите няма да имат биография. Второ, даже и тези актьори, които участвуват ще имат една скромна биография, или сравнително по-скромна. Това са възможностите, които им предоставят случая повече да участвуват в реализирането на един по-богат репертоар.

Нашето предложение е сезонът да започне с "Гарванът", тъй като това е пиеса, която е свързана с международната година на детето. Другарят Крикор Азарян е готов със своя режисьорски замисъл. И наред с това да започне работа върху "Майстор Солнес".

матизация на големия роман на Емилиан Станев. Това може да отиде дори в другата година. Още не сме говорили, сега този въпрос ще го обсъждаме. Но това е за голямата сцена.

За малката сцена предлагаме да се започне със "Сънят на разума" и "Сонетът на европейското възраждане" - това са два шпектакла. Ще видим как ще вървят, тъй като "Сонетът на европейското възраждане" е във връзката с програмата Леонардо. Драматизацията я прави Владимир Свинтила. Много интересни замисли имат с режисьора Иван Добчев. А "Сънят на разума" на вас ви е известна. Енчо Хандачев е готов със своя проект.

Другата постановка - "Последен срок" от Распутин, Криков е абсолютно готов да започне работа. Като тук имаме една идея, да се помисли и за вариант на голяма сцена, специално за "Последен срок" на Распутин.

"Електра, моя любов" на Ласло Дюрко - това е унгарска пиеса. Тук ние застъпваме и социалистическата драматургия на нашите страни. Другарят Филип Филипсов има едно предпочитание към тази пиеса и мислим, че това е целесъобразно, ако тази пиеса я поставим тук. Тя имаше голям успех и в Унгария и в други страни.

Прочетохме една пиеса от наш автор - Любен Петков - "Дом за живеене", която има много сериозни качества. Тя трябва доста да се доработи, що се отнася до сценичната култура, но със доста съвременни проблеми, поставя съвременна тематика. Това е един от най-талантливите млади белетристи сега у нас и добре е да го привлечем към театъра.

Интерес прояви към него Димитрина Гурова.

ПРЕДСЪДИКО ФУЧЕЛЖИЕВ: От нашия край - той е от Крушовец Бургаско.

ЧЛЪЦИ ДАДЪР ДОБРЕВ: Ето, виждате - краевия принцип също участва.

ПРЕДС. ДАКО ФУЧЕДЖИЕВ: Аз за първи път чувам. От Крушевц е.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: "Звезди и перуки" от Пол Зиндел. Нямаме режисьор. Това е пиеса, която в последните години, доколкото съм информиран от др. Каракостова е била ...

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА: Има режисьор.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Е, може да имат, но ние не сме определили затова сега няма да се спираме върху тия въпроси. Това е пиеса, която в Бродуей имала най-широк успех в последните години, нали така Антония.

БАНЧО БАНОВ: Най-важното е, че е женска пиеса - пет роли на жени.

ПРЕДС. ДАКО ФУЧЕДЖИЕВ: Аз съм я чел, тя е много интересна.

ЧАВДАР ДОБРЕВ: Да, много сериозна пиеса.

И "Рожден ден" от Харолд Пинтър.

С това аз приключвам.

ПРЕДС. ДАКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другари, предлагам повече да не разискваме, да приключим сега заседанието. И следващото наше заседание да бъде на 16 май, което е сряда. Предлагам да започнем в 6 часа, за да имаме повече време, понеже ще присъствува целия състав на художествения съвет. Този проект веднага ще го изпратим на всички членове на художествения съвет, което вече ще даде само по себе си възможност за намеса на повече хора в обсъждането. Това е един период през който могат нещата сериозно да се обмислят, да се направят нови предложения, някои неща да се извадят, други да се добавят. Може да се говори през този период с някои режисьори за неща, които не са вързани, да се осигурят от тази страна. Ще разговаряме евентуално за тези драматизации, които се предвиждат. Тука ставаше въпрос да се прави драматизация за "Подиготс", как и що.

Също за "Иван Кондарев". Тук аз имах предвид "Железния светилник". Има доста да се помисли, за да направим един стабилен и сериозен репертоар, който да ни даде възможност за високи постижения.

Искам да уведомя художествения съвет по случая "Борис Годунов", че е получено съгласие от Кондарчук, който е дал екип - художник, композитор и художник по костюмите. Той днес е в нашето посолство в Москва, има там с него една среща и предполагам, че в близките дни допълнително ще бъде уведомен как се развиват събитията.

ГЛАСОВЕ: Борис Христов също ще пее.

- Ще си гостува.

- Това ни е известно.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Другари, какво да правим сега, след като музикантите са обсебили трагедията на Пушкин. Тя не е написана като опера, написана е като драматично произведение, но музикантите са го обсебили.

ОБАЩАТ СЕ: Може би ще трябва да се съобрази театъра с времето на Борис Христов.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Тук ние си правим един законен репертоар, а с него като се уточнят работите, което се надяваме, че ще стане в най-близко бъдеще, както имаме обещание, ние вече допълнително ще ги съгласуваме нещата.

При това положение аз смятам, че ще дадем възможност за членовете на художествения съвет сериозно да се подготвят за следващото заседание, за да можем да приключим на 16-ти въпроса за репертоара.

БАНЧО БАНОВ: Една малка подробност - преводът на "Борис Годунов", който е в това е на твърде ниско равнище.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Христо Радевски щом не може да го преведе, кой ще го преведе тогава.

ОБАЖДАТ СЕ: Той ще го поправи.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Ние ще предявим към него претенциите, които имаме, защото човека със сцената не е много добре познат.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: За превода съвсем си е ясно, че той ще го дошлифова.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Разбира се, той ще се види отново

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Аз имам претенции по отношение името на театъра, което е на Иван Вазов. Така лекомислено вече, само от литературното бюро - не казвам за сегашното, нито за миналото, но изобщо, от редица години - да не се постъпва към Вазов, а съвсем солидно. И на един човек да не се разчита. Не говоря за драматизатора, напротив, аз сам го препоръчах. Но да не се слушат мислите само на един и на двама души, а много сериозно и задълбочено, дай боже да бъде делс на хората от театър, а не извън театъра. За всяко нещо, което се отнася до Вазов. Особено пък за "Под игото".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: За "Под игото" ще вземем най-свирепи мерки.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Защото много се ширят така. и след това се правят недоносчета. Отминават недоносчета и всички мълчим. Говорейки това нещо за "Под игото", имам предвид и долу сцената. На всяка цена, наравно с всичко друго, след като сме мислили толкова много десет пиеси и десет имаме, досега пък нито една не вземем да планираме сериозно, не така между другото. Свърших.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Имаме и една точка разлика - четвърта.

Другари, тук в две наши постановки вече участва актьора Велко Кънев. Имаште възможност да го видите.

ФИЛИП ФИЛИПОВ: Другарю директор, приемаме. Да гласуваме за него. Никой няма да каже нищо против.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Смятам че това е едно ^{добро} попадение
за театъра.

ГЛАСОВЕ: - Да.

- Заповед за назначение.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ: Закривам заседанието.

/Закрито 13.15 часа/

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ: *W. chv*

/Д. Фучеджиев/

Стенограф: Н. Цонев